

СИЛАБУС

Волинський національний університет імені Лесі України

Факультет біології та лісового господарства

Кафедра лісового і садово-паркового господарства

Дисципліна: Стале (екологічно збалансоване) ведення лісового господарства

Коротка характеристика: нормативна; 3 курс 6 семестр; 3 кредити ЄКТС; 90 год., у т.ч. 10 год. лекцій, 10 год. семінарських занять; форма контролю – залік.

Розклад занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Викладач: [Кичилюк Олександр Володимирович](#), кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового і садово-паркового господарства

Електронна пошта: Kychylyuk.Oleksandr@vnu.edu.ua

Передумови вивчення курсу: попередньо студент повинен прослухати курси: «Лісове ґрунтознавство», «Лісознавство», «Лісівництво», «Лісове насінництво», «Деревні розсадники», «Лісовідновлення та лісорозведення», «Лісова таксація», «Лісовпорядкування».

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета викладання навчальної дисципліни «Стале (екологічно збалансоване) ведення лісового господарства» полягає у сприянні формуванню в студентів особистої точки зору та особистого фахово обґрунтованого відношення до актуальних проблем лісового господарства України та світу загалом в контексті сучасних викликів до галузі та професії; формуванню екологічно орієнтованих мислення і свідомості.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ

Після якісного вивчення дисципліни студенти опанують такі компетентності, як:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 11. Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів.

ФК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.

В сукупності з іншими фаховими освітніми компонентами це дозволить досягти наступних програмних результатів:

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.

ПРН 5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН 11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

ПРН 13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

ПРН 15. Впроваджувати розроблені проектні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

ПРН 17. Чітко і зрозуміло демонструвати/доводити знання, висновки, аргументацію, рішення своєї/галузевої точки зору стосовно особливостей ведення екологічно орієнтованого лісового господарства та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

Активна участь у семінарських заняттях додатково забезпечує набуття soft skills, зокрема навичок ведення фахової дискусії, ненасильницького спілкування тощо.

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекцій з питаннями, які розглядаються

Змістовий модуль 1. Глобальні загрози лісам.

Тема 1. Ліси і глобальне потепління.

Глобальне потепління: причини і наслідки. Вплив змін клімату на ліси. Вплив змін клімату на ліси Волині. Вплив лісів на глобальне потепління.

Тема 2. Урбанізація та перенаселення Землі.

Перенаселення Землі, урбанізація, нові технології ведення сільського господарства та їх вплив на екологію. Tragedy of the Commons.

Тема 3. Ерозія ґрунту та опустелювання.

Вирубка лісу та її екологічні наслідки для Землі. Ерозія ґрунту. Опустелювання.

Тема 4. Осушування лісових екосистем.

Осушувальні меліорації та їх вплив на ліс. Переваги і недоліки. Наслідки осушувальних меліорацій на Волині.

Тема 5. Інвазія в лісах.

Інтродукція в лісах. Переваги та недоліки. Інвазивні види. Заходи боротьби з інвазією в лісах.

Тема 6. Ліс та пожежі.

Вплив пожеж на ліс. Негативні наслідки та позитивні результати. Поняття про лісову пірологію. Захист лісу від пожеж.

Змістовий модуль 2. Sustainable Forestry (Стале ведення лісового господарства).

Тема 7. Ліс: економіка чи екологія?

Ведення лісового господарства на економічних принципах. Екологічні принципи ведення лісового господарства.

Тема 8. Приватна власність на ліси.

Державна та приватна форми власності на ліси. Приватна власність на ліси в країнах світу. Приватна власність на ліси в Україні: переваги і загрози.

Тема 9. Вирубка лісу та її екологічні наслідки.

Мікроклімат в лісі. Зміни мікроклімату при вирубці. Екологічні наслідки вирубки. Вирубка лісу в Карпатах і повені 2020 року: міфи та реальність.

Тема 10. Захист дикої природи під час ведення лісогосподарської діяльності.

Технології захисту дикої природи при вирубці лісу. Заходи попередження ерозії ґрунту. Захист дикої природи у лісовій логістиці. Захист дикої природи від негативних антропогенних факторів.

Тема 11. Незаконна вирубка лісів. Імідж професії лісівника.

Незаконна вирубка лісів в Україні та світі. Причини і наслідки. Роль ЗМІ у формуванні іміджу. Іміджеві втрати професії.

Тема 12. Фахове і нефахове спілкування. Спілкування про ліс з нефакхівцями.

Роль і специфіка ЗМІ у поширенні інформації. Особливості передачі інформації. Фахове спілкування. Особливості спілкування з нефакхівцями.

Із наведеного переліку вивчаються не всі теми, а лише ті, які виберуть здобувачі відповідно до кількості годин (10 годин – 10 тем). Також слід відзначити, що наведений перелік тем є орієнтовним і може бути змінений за узгодженням між групою студентів та викладачем. Обговорення тематики та нових пропозицій відбувається на першому занятті.

Тематика семінарів відповідає тематиці лекційних занять.

4. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання та політика викладача щодо дедлайнів

Участь у дискусії під час семінарів оцінюється за такими критеріями:

1 бал – відповідь послідовна, але недостатньо структурована, без роз'яснення своїх позицій;

2 бали – відповідь послідовна, недостатньо структурована; роз'яснення переважної кількості позицій (без виділення основних позицій).

3 бали – відповідь логічна, чітка, структурована; глибоке розуміння матеріалу, яке включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та одного-двох додаткових джерел.

4 бали – відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та додаткових джерел; аргументоване посилання на додаткові джерела, спеціальну літературу.

5 балів – відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; аргументоване посилання на додаткові джерела, спеціальну літературу; наведення власних прикладів; порівняльний аналіз.

Оскільки під час семінарів на обговорення виносяться дискусійні питання, з приводу яких може бути значна різноманітність думок, то під час семінарів додатково оцінюється також культура ведення діалогу. Так, за вживання ненормативної лексики, підвищення тону, погрози, перехід зі спірних питань на особистості (тобто ображення один одного за фізичними, інтелектуальними, психологічними, статевими, релігійними та іншими індивідуальними особливостями) і т.п. нараховуються штрафні бали (по –0,5 бала за кожне зауваження), які потім віднімаються від загальної набраної кількості балів за заняття.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль											Загальна кількість балів
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Контр. роб.	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50	100

В кінці семестру здобувачі виконують письмову контрольну роботу, яка оцінюється у 50 балів. Контрольна робота організовується у вигляді питань відкритого типу, особливістю яких є те, що вони не мають єдиної відповіді (оскільки суспільство загалом не має єдиної думки з цього приводу). Різні варіанти відповідей можуть бути вірними, тому, відповідаючи на питання, потрібно чітко передати свою точку зору та аргументувати її. При оцінюванні відповідей оцінюється саме аргументованість своєї точки зору.

Політика викладача щодо дедлайнів та академічної доброчесності

Оскільки заняття проводяться у формі дискусії, для організації їх відпрацювання потрібно зібрати всіх, хто пропустив дану тему. Тому пропущені заняття можна відпрацювати не в любий час, а за графіком, який готує лаборант кафедри. У випадку, якщо на занятті не було лише одного здобувача, йому пропонується взяти участь у обговоренні іншої тематики з іншими студентами.

При виконанні контрольної роботи допускається користування будь-якими інформаційними джерелами, якими забезпечить себе здобувач, за винятком «мозку інших осіб» (цитата одного зі здобувачів, яка не є науково вірною, але у найбільш короткій формі найбільш точно передає вимоги викладача до доброчесності при веденні цього освітнього компоненту). Тому категорично не толерується підказування.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Viznannya_rezultativ_VNU_im_L.U._red.pdf). Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем за умови представлення їх згідно з вимогами Положення.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль – залік. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно відповідно таблиці розподілу балів на попередній сторінці. Для успішного складання заліку потрібно набрати не менше 60 балів.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються, згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Polozh_pro_otzih_pro_otzih_Ped_pedMED.pdf).

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Глобальне потепління [Електронний ресурс]. Джерело : сайт Вікіпедія : вільна енциклопедія. Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Глобальне_потепління

2. Знеліснення [Електронний ресурс]. Джерело : сайт Вікіпедія : вільна енциклопедія. Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Знеліснення>
3. Лакида П. І. Фітомаса лісів України : Монографія. Тернопіль: Збруч, 2002. 256 с.
4. Лакида П. І., Врублевська О. В., Антоненко І. Я., Бала О. П. Економіка природокористування : Курс лекцій. К.: Логос, 2006. 119 с.
5. Лісова пірولوجія : підручник / Зібцев С. В. та ін. Корсунь-Шевченківський : ФОП Гаврищенко В. М., 2016. 331 с.
6. Лісові території – для дикої природи: нова політика лісового господарства : аналітичний документ / Катерина Норенко, Петро Тестов, Олексій Василюк [Електронний ресурс]. Джерело : сайт ЕПЛ: Екологія. Право. Людина. Режим доступу : <http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2018/07/Zelena-knyga.pdf>
7. Свириденко В. Є., Бабіч О. Г., Киричок Л. С. Лісівництво : підручн. К.: Арістей, 2005. 544 с.
8. Чому в Україні лісова сертифікація не працює «на повну»? Опубл. 08.10.2018 р. [Електронний ресурс]. Джерело : сайт ЕПЛ: Екологія. Право. Людина. Режим доступу : <http://epl.org.ua/about-us-posts/chomu-v-ukrayini-lisova-sertyfikatsiya-ne-pratsyuue-na-rovnu/>
9. Швиденко А. Й., Остапенко Б. Ф. Лісознавство : підручн. Чернівці : Зелена Буковина, 2001. 354 с.
10. Що таке інвазійні види і як вони впливають на біорізноманіття? Опубл. 26.12.2018 р. [Електронний ресурс]. Джерело : сайт ЕПЛ: Екологія. Право. Людина. Режим доступу : <http://epl.org.ua/human-posts/shho-take-Invazijni-vydy-i-yak-vony-vplyvayut-na-bioriznomanittya/>
11. Юхновський В. Ю., Дударець С. М., Малюга В. М. Агролісомеліорація : підручн. К. : Кондор-Видавництво, 2012. 372 с.
12. Юхновський В. Ю., Дударець С. М., Малюга В. М., Соваков О. В. Лісові меліорації : навч. посіб. К. : Кондор-Видавництво, 2015. 232 с.
13. Lakida P. Forest Phytomass Estimation for Ukraine / WP-96-96. Laxenburg, IIASA, 1996. 75 p.
14. Rocky Mountain Forests at Risk: The Growing Impacts of Climate Change [Електронний ресурс]. Джерело : сайт Youtube. Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=EzfCjHHqsdg>